VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Lausunto

12.9.2023

VN/941/2023
VN/941/2023-VM-51

Liikenne- ja viestintävaliokunta

U-jatkokirjelmä; komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act)

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa U-jatkokirjelmästä, joka koskee komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (U 28/2021 vp). Valtiovarainministeriö on ollut mukana jatkokirjelmän valmistelussa ja yhtyy siinä esitettyyn, sekä toteaa oman toimialansa näkökulmasta seuraavaa.

Tekoälyjärjestelmiä koskevan lainsäädäntökehyksen olisi oltava mahdollisimman selkeä ja teknologianeutraali. Tekoälyllä on merkittävää potentiaalia tehostaa ja parantaa julkisen hallinnon toimintaa sekä julkisten palveluiden tuottamista. Tekoälyn hyödyntämiseen ei näin ollen saisi liittyä tarpeetonta hallinnollista taakkaa, ja päällekkäistä sääntelyä tulisi välttää. Jäsenvaltioilla tulisi myös olla riittävästi liikkumavaraa asetuksen mukaisten viranomaistehtävien järjestämiseen. Näin niiden järjestämisessä voitaisiin ottaa huomioon kansalliset erityispiirteet ja mahdollisesti myös säästää syntyvissä kustannuksissa.

Korkean riskin tekoälyjärjestelmien luetteloa ei lähtökohtaisesti tulisi laajentaa, ja sääntelyn toimivuuden kannalta sen tulisi olla mahdollisimman täsmällinen. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että ”välttämättömien julkisten palveluiden ja etuuksien” kategoria on tarkkarajainen, eikä saisi kattaa muuta kuin nimenomaisesti välttämättömät palvelut ja etuudet. Euroopan parlamentin kannassa ”välttämättömien palveluiden” käsitettä on laajennettu huomattavasti; sellaisia olisivat myös esimerkiksi internet-liittymät, joita yleensä tarjoavat yksityiset toimijat markkinaehtoisesti.

Valtiovarainministeriö kuitenkin pitää tarpeellisena tarkastella neuvotteluiden kuluessa, onko pienille luotonantajille komission ehdotuksessa ja neuvoston yleisnäkemyksessä suunnattu helpotus korkean riskin tekoälyjärjestelmille asetettavista vaatimuksista tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kulutusluotoista ja pienlainoista aiheutuvat velkaongelmat kotitalouksille, sekä rahoitussektorin toimijoiden tasapuolisten kilpailuedellytysten edistäminen.

Täysin kiellettyjen tekoälyn käyttötarkoitusten luettelon tulisi olla tarkoituksenmukainen ja perusteltu. Tekoälyä pitäisi voida hyödyntää Tullin toiminnassa mm. riskianalyysien ja biometrisen etätunnistamisen muodossa. Tämä on keskeistä EU:n tullilainsäädännön ja pakotteiden tehokkaan valvonnan kannalta.

Julkiseen EU:n laajuiseen tietokantaan ei tulisi velvoittaa rekisteröimään yhteiskunnan kannalta kriittisiä tekoälyjärjestelmiä tavalla, joka voi vesittää niiden turvallisuuden. Tällaisia tekoälyjärjestelmiä olisivat esimerkiksi kriittisen digitaalisen infrastruktuurin ns. turvallisuuskomponentit. Kriittistä digitaalista infrastruktuuria olisivat esimerkiksi monet Valtorin viestintä- ja tietoliikennepalvelut sekä turvallisuusverkkopalvelut. Yleisnäkemyksessä ”turvallisuuskomponentin” määritelmää on myös pyritty täsmentämään niin, että kyse olisi infrastruktuurin fyysistä turvallisuutta koskevista komponenteista,

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtiovarainministeriö				
PL 28 00023 Valtioneuvosto	Snellmaninkatu 1 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.vm@gov.fi

mikä rajaisi sääntelyn vaikutuksia kyberturvallisuuteen. Julkisen hallinnon kyberturvallisuudesta on säädetty jo mm. CER- ja NIS2-direktiiveissä, joiden kansallinen toimeenpano on meneillään.

Lopuksi valtiovarainministeriö toteaa, että Euroopan parlamentin kanta eroaa merkittävästi sekä komission ehdotuksesta, että neuvoston yleisnäkemyksestä. Yleisnäkemyksessä on kuitenkin tehty monia merkittäviä parannuksia komission ehdotukseen. Valtiovarainministeriö korostaakin valtioneuvoston kantaa, että Suomen tulisi pääasiassa edistää neuvoston yleisnäkemyksen muotoiluja kolmikantaneuvotteluissa.

Antti Helin

Neuvotteleva virkamies, JulkICT-osasto

Anna-Mari Wallenberg

Erityisasiantuntija, JulkICT-osasto

Liitteet

Jakelu Liikenne- ja viestintävaliokunta

Tiedoksi